REVIEW ARTICLE

Factors Associated with Iranian Couple's Communication Patterns: A Scoping Review

Sedigheh Hasani-Moghadam[1],
Jila Ganji[2],
Hamid Sharif Nia[3],
Mohsen Aarabi[4],
Soghra Khani [5,6]

[1] MSc Student in Midwifery Counselling, Student Research Committee, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[2] Assistant Professor, Department of Reproductive Health and Midwifery, Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[3] Assistant Professor, Department of Medical/Surgical Nursing, Amol Faculty of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[4] Assistant Professor, Department of Statistics and Epidemiology, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[5] Associate Professor, Department of Reproductive Health and Midwifery, Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[6] Associate Professor, Department of Reproductive Health and Midwifery, Diabetes Research Center, Mazandaran University Of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received April 16, 2019 ; Accepted August 11, 2019)

Abstract

Background and purpose: Couples' communication patterns is of great importance in resolving marital conflicts. These patterns include mutual constructive communication, mutual avoidance communication, and demand-withdrawal communication. The present study aimed at investigating the factors associated with Iranian couples' communication patterns.

Materials and methods: A scoping review was performed at five stages; 1-designing the research question 2- searching and extracting research studies 3- selecting relevant studies 4- organizing and summarizing the information, 5. reporting the results.

Results: In this scoping review, 18 articles were selected from 130 studies. The factors affecting couples' communication patterns were classified into four categories: 1- spiritual well-being and spirituality, 2- marital and sexual satisfaction, 3- marital *compatibility*, and 4- love styles.

Conclusion: Some factors, including spiritual well-being and spirituality, marital satisfaction and sexual satisfaction, marital *compatibility*, and love styles were found to affect couples' communication patterns. Seemingly providing ways to enhance couples' communication patterns towards a mutual constructive pattern is necessary to prevent marital problems and conflicts, and experiencing effective and efficient relationships.

Keywords: couples' communication patterns, mutual constructive communication, demand-withdraw communication, mutual avoidance communication, related factors

J Mazandaran Univ Med Sci 2019; 29 (177): 222-239 (Persian).

* **Corresponding Author: Soghra Khani -** Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Science, Sari, Iran (E-mail: s.khani@mazums.ac.ir)

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

مجـلـــه دانـشـگاه عـلـــوم پـــزشـکـــی مـــازنـــدران
دوره بیست و نهم شماره ۱۷۷ مهر سال ۱۳۹۸ (۲۳۹-۲۲۲)

بررسی عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی: مطالعه مروری مفهومی

صدیقه حسنی مقدم[۱]
ژیلا گنجی[۲]
سید حمید شریف نیا[۳]
محسن اعرابی[۴]
صغری خانی[۵و۶]

چکیده

سابقه و هدف: توجه به نوع الگوی ارتباطی زوجین در حل تعارضات زناشویی از اهمیت زیادی برخوردار است. این الگوها شامل سه الگوی ارتباط سازنده متقابل، الگوی ارتباط اجتنابی متقابل و الگوی توقع/کناره‌گیر می‌باشند. این مطالعه با هدف مطالعه مروری بر عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع مروری مفهومی است. مطالعه در پنج مرحله انجام شده است که عبارتند از: ۱- طراحی سوال تحقیق، ۲- جستجو و استخراج مطالعات وابسته به تحقیق، ۳- انتخاب مطالعات مرتبط، ۴- جدول‌بندی و خلاصه کردن اطلاعات و داده‌ها و ۵- گزارش نتایج آن.

یافته‌ها: در این مطالعه مروری از میان ۱۳۰ مطالعه، از ۱۸ مقاله استفاده شد. عوامل تأثیر گذار بر الگوهای ارتباطی زوجین، در ۴ طبقه قرار گرفت که شامل ۱- سلامت معنوی و معنویت گرایی، ۲- رضایتمندی زناشویی و رضایت جنسی، ۳- سازگاری زناشویی، ۴- سبک‌های عشق ورزی می‌باشد.

استنتاج: نتایج نشان داد عواملی همچون سلامت معنوی و معنویت گرایی، رضایت مندی زناشویی و رضایت جنسی، سازگاری زناشویی و سبک های عشق ورزی بر الگوهای ارتباطی زوجین تاثیرگذار است. پیشنهاد می‌شود درمانگران در ارائه راهکارهای ارتقادهنده الگوهای ارتباطی زوجین، جهت ایجاد ارتباط مؤثرتر و کارآمدتر به این عوامل توجه بیش‌تری مبذول نمایند.

واژه های کلیدی: الگوهای ارتباطی زوجین، الگوی سازنده متقابل، الگوی اجتناب متقابل، الگوی توقع/ کناره گیری، الگوی زن متوقع / مرد کناره گیر، الگوی مرد متوقع/ زن کناره گیری، عوامل مرتبط

مقدمه

امروزه مشکل اصلی خانواده‌ها میزان ارتباطی است که اعضای آن با هم برقرار کرده و مطابق با آن به حل مشکلات موجود می‌پردازند و بنیان اصلی خانواده را حفظ یا متلاشی می‌کنند. ارتباط مبتنی بر الگوهای قابل قبول در اعضای خانواده و مخصوصاً زوجین می‌تواند مسیر را برای آن‌ها مشخص کرده و تشخیص مسیر

مولف مسئول: صغری خانی- ساری: بلوار امیرمازندرانی، خیابان وصال،دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری E-mail: s.khani@mazums.ac.ir
۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، مشاوره در مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
۲. استادیار، گروه بهداشت باروری و مامایی، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
۳. استادیار، گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی آمل، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۴. استادیار، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
۵. دانشیار، گروه بهداشت باروری و مامایی، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
۶. دانشیار، گروه بهداشت باروری و مامایی، مرکز تحقیقات دیابت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
تاریخ دریافت : ۱۳۹۸/۱/۲۷ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات :۱۳۹۸/۲/۲ تاریخ تصویب : ۱۳۹۸/۵/۲۰

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

درست حل مسائل ومشکلات را ساده‌ترکند. ارتباط مناسب در زوجین بر اساس الگوهای موجود، بنیان خانواده را محکم‌تر کرده و میزان سلامتی اعضای خانواده را بالاتر برده و با ایجاد رضایت در روابط زناشویی، تعادل را در خانواده ایجاد می کند(۱). طرز برقراری ارتباط با همسر، در درک بهتر از هم و پیش‌بینی الگوهای رفتاری و ارتباطی آنها بسیار موثر است؛ به ویژه در زمان حل و فصل مشکلات و چالش‌های روزمره‌ای که پیش روی اکثر زوج‌ها قرار می‌گیرد(۲). بنابراین الگوهای ارتباطی، شخصیت، یادگیری، اعتماد به نفس، قدرت انتخاب و تصمیم گیری منطقی افراد خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد و یکی از ریشه‌های اصلی مشکلات مختلف خانواده هاست(۳).

الگوهای ارتباطی زوجین، فرایندی است که در طی آن زن و شوهر به صورت کلامی و غیر کلامی با یکدیگر تعامل برقرار می کنند. الگوهای ارتباطی میان زوجین به سه دسته تقسیم شده اند که عبارتند از: الگوی سازنده متقابل که طی آن زن و مرد سعی می‌کنند در مورد مشکل ارتباطی خود بحث و گفتگو کنند، احساساتشان را بروز دهند و برای مشکل ارتباطی راه حل پیشنهاد بدهند و با هم مذاکره کنند، الگوی اجتناب متقابل که طی آن زن و مرد هر دو سعی می‌کنند از بحث کردن درباره مشکل دوری کنند و الگوی توقع/ کناره‌گیری که طی آن یکی از زوجین درباره مشکل بحث می‌کنند یا به‌وسیله انتقاد کردن، غر زدن و یا پیشنهاد دادن، دیگری را وادار به بحث درباره مشکل کند در حالی که دیگری می‌خواهد مشکل را تمام کند و از بحث درباره آن اجتناب کند. این الگو شامل دو الگوی زن متوقع/ مرد کناره‌گیر و الگوی مرد متوقع/ زن کناره‌گیر می‌باشد(۴). بنابر مطالعه‌ی انجام شده، الگوی ارتباطی اجتناب متقابل، با نارضایتی زناشویی ارتباط دارد(۵). استفاده زوجین از الگوی اجتناب متقابل و الگوی توقع/ کناره‌گیری (مخصوصاً هنگامی که زن متوقع و مرد کناره‌گیر باشد) باعث کاهش رضایت زناشویی شده و می‌تواند وقوع طلاق را پیش‌بینی کند. میان الگوی ارتباط سازنده متقابل با رضایت زناشویی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد و میان الگوهای ارتباطی توقع/ کناره‌گیری هر دو جنس و الگوی ارتباطی اجتناب متقابل با رضایت زناشویی رابطه منفی معنی‌داری برقرار است. الگوی ارتباطی سازنده متقابل و الگوی اجتناب متقابل قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی هستند(۶). محققان معتقدند بیش از ۹۰ درصد زوجین ناراضی و آشفته، ناتوانی در برقراری ارتباط را به عنوان مسئله اصلی در زندگی مشترک خود بیان می‌کنند(۶). در یک مطالعه جنبه‌های مختلفی از الگوهای ارتباطی بررسی شده و نتایج حاصل نشان می‌دهد که الگوهای ارتباطی درست، تاثیر معنی‌داری بر جریان زندگی داشته و عدم ارتباط مناسب می‌تواند حتی باعث جدایی زوجین شود(۷). تغییر الگوهای ارتباطی یکی از مهم‌ترین روش‌ها برای مقابله با ناسازگاری‌های زناشویی و از شیوه‌های درمانی در زوج درمانی می‌باشد(۷). سازگاری زناشویی در طول زندگی مشترک، جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خانوار را تحت تاثیر قرار می‌دهد(۷). لازمه سازگاری زناشویی، انطباق سلیقه ها، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای ارتباطی است(۸). بروز اختلالات روحی مختلف و مصرف مواد مخدر، مشکلات رفتاری فرزندان و حتی بیماری‌های جسمی زوجین می‌تواند از پیامدهای تعارضات زناشویی باشد(۹). این پیامدها تحت تاثیر شرایط فرهنگی و قومی با شدت و ضعف مختلف قابل مشاهده است. بهبود و ارتقاء ارتباطات، حل مسئله، آموزش و مشاوره جنسی در قالب روش‌های شناختی- رفتاری و مبتنی بر دیدگاه‌های فرهنگی و مذهبی هر جامعه، می‌تواند گامی موثر برای رسیدن به اهداف افزایش صمیمیت زناشویی و تقویت و ثبات پیوندهای خانوادگی باشد(۱۰). در مطالعه‌ای که توسط برزگر و سامانی در سال ۱۳۹۵ با هدف نقش واسطه ای صمیمیت در رابطه بین الگوهای ارتباطی و کیفیت زندگی زناشویی انجام شد، نتایج نشان داد

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

الگوی ارتباطی سازنده، بدلیل افزایش احتمال حل مسئله و کاهش احساسات منفی ناشی از ناتمام ماندن حل مشکلات، کیفیت رابطه زناشویی را بهبود می‌بخشد. لذا زوجینی که از ارتباط سازنده برخوردارند و به گونه‌ای منطقی و دور از توقعات بیجا و همچنین اجتناب از بحث و تعارض غیرمنطقی با هم ارتباط دارند، کیفیت زندگی بالاتری را نشان می‌دهند. همچنین الگوی ارتباطی سازنده نیز صمیمیت زناشویی را افزایش می‌دهد که خود باعث افزایش کیفیت زندگی می‌شود. نتایج در خصوص الگوی ارتباطی زن متوقع/ مرد کناره‌گیر نشان داد توقع بالای زنان لزوما تأثیری بر صمیمیت زناشویی ندارد. اما متوقع بودن مرد باعث کاهش صمیمیت زناشویی می‌شود. بدین صورت که مردان متوقع، با برآورده نشدن خواسته‌هایشان می‌توانند با اعمالی مثل انتقاد و سرزنش، صمیمیت زناشویی را کاهش دهند و این باعث کاهش کیفیت زندگی می‌شود. همچنین ارتباط الگوی اجتنابی با صمیمیت زناشویی بستگی به ویژگی‌های شخصیتی فرد و انتظارات آنها از روابط زناشویی دارد و بر اساس آن می‌تواند تأثیر مثبت یا منفی بر صمیمیت و کیفیت زندگی زناشویی بگذارد(۱۱). در مطالعه ای دیگر که در سال ۱۳۹۰ با هدف مقایسه‌ی الگوی ارتباطی و تعارضات زناشویی در زنان شاغل در بانک‌های دولتی و زنان خانه دار شهر شیراز انجام شد، مشخص شد که زنان شاغل بیش‌تر از الگوی ارتباطی سازنده متقابل استفاده می‌کنند و زنان خانه‌دار بیش‌تر از الگوی ارتباطی اجتناب متقابل استفاده می‌کنند(۵). همچنین در مطالعه‌ای دیگر که در سال ۱۳۸۴ در اصفهان انجام شد، مشخص شد که بیش‌ترین میزان همبستگی بین رابطه سازنده متقابل و رضایتمندی زناشویی در گروه زنان نسبت به مردان است. بین الگوی ارتباطی توقع/ کناره‌گیر با رضایت‌مندی زناشویی ارتباط وجود نداشت و بین الگوی ارتباطی اجتنابی متقابل با رضایت مندی زناشویی رابطه معنی‌دار منفی وجود دارد و این نتایج در مردان و زنان مشابه است(۸). بیانات این مطالعات گویای این هستند که الگوی اجتنابی متقابل و الگوی توقع کناره‌گیری می‌تواند باعث ایجاد تعارض بین زوجین و الگوی سازنده متقابل باعث رضایت زوجین از ارتباط باهم شود، مطالعه‌ای در ایالات متحده نشان داد کیفیت ارتباط بین زوجین در روابط رومانتیک با رضایت وثبات رابطه مرتبط است(۱۲). در مطالعه‌ای دیگر مشخص شد تعاملات بین فردی و عوامل مرتبط با رابطه زناشویی با رضایت جنسی زنان مرتبط می‌باشند(۱۰). مشکلات بین زوجین جنبه‌های بسیار مختلفی دارد و از طرفی راه‌های ایجاد ارتباط بین آن‌ها زیاد است و برای حل این مشکلات می‌توان جنبه‌های مختلفی از الگوهای ارتباط زوجین را به‌کار برد. از آن‌جایی که مهم‌ترین کاستی در مطالعات گذشته، عدم انجام مطالعات مروری با هدف بررسی عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجی باشد. لذا این مطالعه با هدف مروری سیستماتیک بر عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی انجام شد.

مواد و روش ها

این مطالعه از نوع مروری مفهومی[1] است. مطالعه در پنج مرحله انجام شده است که عبارتند از: ۱- طراحی سوال تحقیق، ۲- جستجو و استخراج مطالعات وابسته به تحقیق، ۳- انتخاب مطالعات مرتبط، ۴- جدول‌بندی و خلاصه‌کردن اطلاعات و داده‌ها و ۵-گزارش نتایج آن(۱۳).

۱- طراحی سوال تحقیق

عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی کدامند؟

۲- جستجو و استخراج مطالعات وابسته به تحقیق

ابتدا جستجوی مقالات توسط محققین انجام شد. بدین‌صورت‌که جمع‌آوری داده‌ها در خصوص مقالات

1- Scoping Review

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

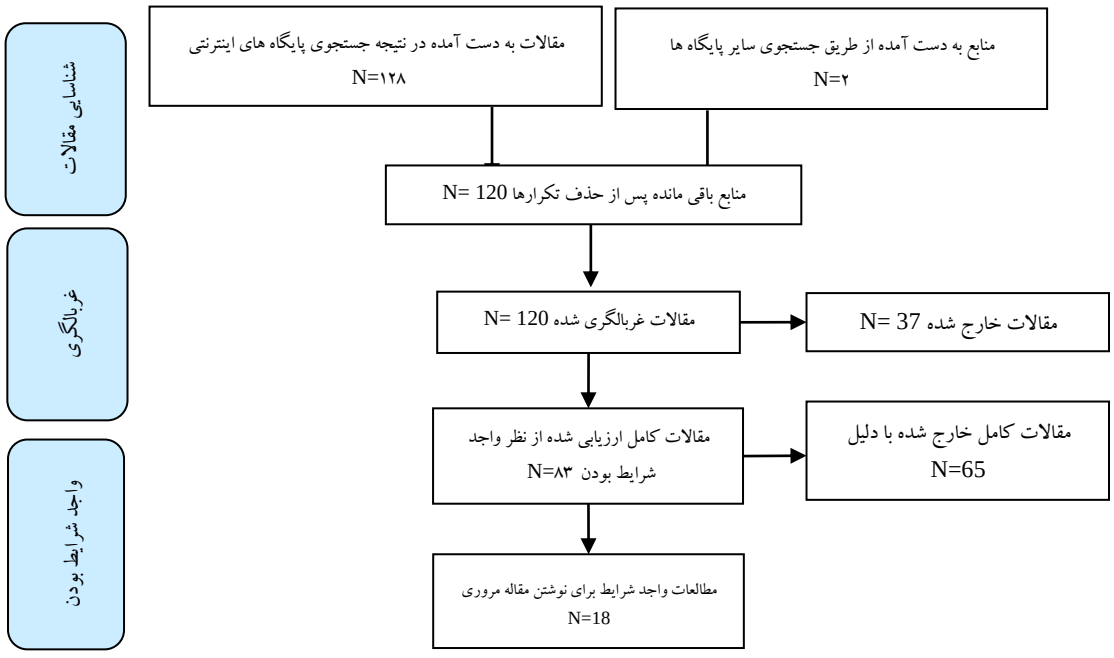
فارسی در بانک اطلاعات نشریات کشور (Magiran)، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID)، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (IranDoc)، سامانه دانش گستر برکت، IranMedex و همچنین گوگل اسکالر انجام شد. در خصوص مقالات لاتین هم جستجو در پایگاه‌های PubMed, Google scholar،Scopus Science Direct, Embase و پایگاه های روانشناسی انجمن روانشناسی ایران در محدوده سال های ۱۹۷۶ تا ۲۰۱۹ انجام شده است. جستجوی الکترونیکی مطالعات با استفاده از کلید واژه های:

"Couples' Communication patterns", "Mutual constructive communication patterns", "Demand- withdraw communication patterns", "Mutual avoidance communication patterns", "related factors" and "Iran"

صورت گرفت. کلیدواژه‌های مورد استفاده برای جستجو در پایگاه های فارسی شامل الگوهای ارتباطی زوجین، الگوی سازنده متقابل، الگوی اجتناب متقابل، الگوی توقع/ کناره گیری، الگوی زن متوقع / مرد کناره گیر، الگوی مرد متوقع / زن کناره گیر، عوامل مرتبط و ایران بود. معیارهای ورود مقالات شامل تمامی مطالعاتی که عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی را در هر دو زوج بررسی کرده و عوامل مرتبط با حداقل یکی از سه نوع الگو گزارش شده باشد، بود و معیار خروج نیز مطالعات غیر مرتبط با عنوان بوده است.

۳- استخراج مقالات مطابق با معیارهای ورود

با استفاده از کلید واژه های بالا در انتهای جستجو در مجموع تعداد ۱۳۰ مقاله به دست آمد. مقالات بر اساس معیارهای ورود به مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفتند. انتخاب مقالات مرتبط بدین صورت بود که در ابتدا لیستی از عناوین و چکیده تمام مقالات موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی توسط پژوهشگران تهیه شد. سپس با مرور دقیق بر عنوان و چکیده مقالات، تعداد زیادی از آن ها به علت غیرمرتبط بودن با هدف مطالعه کنار گذاشته شد و در صورتی که پس از مطالعه عنوان و چکیده، امکان تصمیم گیری در مورد مقاله وجود نداشت، متن کامل آن مورد مطالعه قرار گرفت. سپس مقالات مرتبط به طور مستقل وارد فرآیند پژوهش شدند و در نهایت ۱۸ مقاله وارد مطالعه شد (تصویر شماره ۱).

تصویر شماره ۱: فلوچارت مربوط به مقالات

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

جدول شماره ۱: خلاصه ای از نتایج و دیگر اطلاعات مربوط به مطالعات انجام شده در مورد عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی

نویسنده	سال	مکان	عنوان	نوع مطالعه – روش نمونه گیری	ابزار پژوهش	یافته ها
اعتمادی و همکاران	۱۳۹۱	ایران	بررسی رابطه ی مهارت های ارتباطی، الگوهای ارتباطی و سبک های حل تعارض با صمیمیت زناشویی در زنان شهر اصفهان	توصیفی – تصادفی	پرسشنامه الگوی ارتباطی کریستنسن و سالاوی، پرسشنامه مهارت های ارتباطی کویین دام، پرسشنامه صمیمیت زوجین اولیاء و پرسشنامه سبک های اداره تعارض بین فردی (ICMSI: Interpersonal Conflict Management Style)	نتایج داده ها نشان داد همه ی ۵ بعد مهارت ارتباطی (قاطعیت در کلام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، درک پیام، کنترل عواطف و گوش دادن) با صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار دارند (P<۰/۰۵). به این معنا که هرچه زنان دارای مهارت ارتباطی بیشتری باشند، صمیمیت بیشتری را با همسرشان تجربه می کنند. همچنین بیشترین همبستگی در مهارت کنترل عواطف زنان با صمیمیت زناشویی (۰/۵۳) و کمترین همبستگی بین مهارت بینش نسبت به فرایند ارتباط و صمیمیت زناشویی وجود دارد (۰/۲۶). همچنین نتایج نشان داد همه ی ابعاد الگوهای ارتباطی زنان (سازنده مقابل، اجتناب متقابل و توقع /کناره گیری) با صمیمیت زناشویی همبستگی معنادار دارند. از بین الگوهای ارتباطی زنان، فقط الگوی سازنده با صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار دارد (sig=0/000، r=۰/۷۶). یعنی زنانی که در ارتباط با همسرانشان الگوی ارتباطی سازنده دارند، با همسرشان صمیمیت بیشتری دارند (۱۴).
زارعی و همکاران	۱۳۹۱	ایران	نقش پیش بینی کننده های هوش معنوی و الگوهای ارتباطی با میزان رضایتمندی زناشویی زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره در شهر بندر عباس	توصیفی – در دسترس	پرسشنامه الگوی ارتباطی کریستنسن و سالاوی، پرسشنامه هوش معنوی(SQ) و پرسشنامه رضایت زناشویی Enrich	نتایج این مطالعه نشان داد که از بین خرده مقیاس های الگوی ارتباطی و هوش معنوی، ارتباط سازنده مقابل با زندگی معنوی بیشترین مقدار پیش بینی را برای رضایت زناشویی دارد (P<۰/۰۰۱) (۱۵).
پیاز چیان لنگرودی و همکاران	۱۳۹۷	ایران	رابطه بین الگوهای ارتباطی با اعتماد زناشویی: کاربران فضای مجازی شهر لنگرود	توصیفی –خوشه ای چند مرحله ای	پرسشنامه اعتماد رمپل و هولمز (TS) ، پرسشنامه الگوی ارتباطی کریستنسن و سالاوی، پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک	یافته های این مطالعه نشان داد رابطه معناداری بین زیر مقیاس های الگوهای ارتباطی با زیرمقیاس های اعتماد زناشویی و اعتماد زناشویی کل وجود دارد. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد استفاده از فضای مجازی بصورت غیر مستقیم و از طریق الگوهای ارتباطی که زوجین در زندگی مشترک خود استفاده می کنند با اعتماد زناشویی در ارتباط است و در واقع کاهش یا افزایش اعتماد در بین کاربران متأهل فضای مجازی از تبعات نوع الگوهای ارتباطی زن و شوهر است (۱۶).
شهرضا و همکاران	۱۳۹۱	ایران	رابطه بین صمیمیت زناشویی، الگوهای ارتباطی زناشویی و همدم طلبی-دوری گزینی کارکنان متأهل دانشگاه خوارزمی	توصیفی –مقطعی- تصادفی ساده	پرسشنامه صمیمیت Walker و Thompson، پرسشنامه های الگوی ارتباطی زوجین کریستنسن و سالاوی، پرسشنامه همدم طلبی و دوری گزینی Bernstein و همکاران	نتایج مطالعه نشان داد ارتباط مثبت و معنی داری بین صمیمیت زناشویی و همدم طلبی، صمیمیت زناشویی و الگوی ارتباطی سازنده مقابل، همدم طلبی و الگوی ارتباطی سازنده مقابل وجود دارد و ارتباط منفی معنی داری بین صمیمیت زناشویی با الگوی ارتباطی زن متوقع/ مرد کناره گیر، همدم طلبی و الگوی ارتباطی زن متوقع/ مرد کناره گیر، همدم طلبی و الگوی ارتباطی مرد متوقع/ زن کناره گیر، همدم طلبی و الگوی ارتباطی اجتناب متقابل وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد همدم طلبی، ارتباط سازنده مقابل و ارتباط توقع کناره گیری میتواند صمیمیت زناشویی را پیش بینی کند (۱۷).
برزگر و همکاران	۱۳۹۵	ایران	نقش واسطه ای صمیمیت در رابطه بین الگوهای ارتباطی و کیفیت زندگی زناشویی	توصیفی –خوشه ای تک مرحله ای	پرسشنامه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی (WHOQOL: World Health Organization Quality of Life instrument)، پرسشنامه الگوهای ارتباطی زوجین کریستنسن و سالاوی، پرسشنامه صمیمیت زوجین و وندون بروک و هانس برتمن(MIQ: Marital intimacy needs questionnair)	نتایج این مطالعه نشان داد که صمیمت زناشویی (P<۰/۸۷۴) و کیفیت زندگی زناشویی (P<0/135) با الگوی ارتباطی اجتناب متقابل ارتباط معناداری نداشتند. همچنین توقع زن و توقع مرد با صمیمیت (P=-0/314) کیفیت(P=-0/208) ارتباط منفی داشت. الگوی توقع زن تأثیری در صمیمیت زوجین نداشت (P<0/904) اما تأثیر منفی بر کیفیت رابطه زناشویی داشت (P<0/046). اما توقع مرد به طور مستقیم بر صمیمیت اثر داشت (P<0/022) و بصورت غیر مستقیم و با واسطه صمیمیت در کیفیت رابطه زناشویی (P=-0/058) تأثیر منفی داشت. الگوی سازنده متقابل با صمیمیت (P<۰/۰۰۱) و کیفیت زندگی زناشویی (P=0/234) ارتباط مثبت داشت (۱۱).
پرویزی و همکاران	۱۳۹۵	ایران	پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین	توصیفی همبستگی – تصادفی طبقه ای	پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ –فرم کوتاه، عملکرد خانواده اپشتاین و همکاران، الگوهای ارتباطی زوجین کریستنسن و سولاوی	بین الگوی سازنده متقابل و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنی دار، بین الگوی توقع کناره گیری و اجتناب متقابل با رضایت زناشویی رابطه منفی و معنی دار وجود دارد. (میانگین سازنده متقابل: مرد ۳۱/۱۶، زن ۲۵/۰۹). (میانگین اجتناب متقابل: مرد۱۰/۴۷، زن ۱۲/۶۹). (میانگین زن متوقع / مرد کناره گیر= مرد ۱۱/۲۱، زن ۱۲/۸۱). (میانگین مرد متوقع /زن کناره گیر=مرد ۱۰/۵۹، زن ۱۲/۵۲). (میانگین الگوی توقع / کناره گیر: مرد ۲۱/۷۲، زن ۲۵/۳۱). (۱۹).
ثناگویی و همکاران	۱۳۹۰	ایران	رابطه الگوی ارتباطی زوجین با رضایت زناشویی	توصیفی همبستگی – تصادفی خوشه ای	پرسشنامه الگوی ارتباطی زوجین کریستینسن و سالوی و پرسشنامه مقیاس رضامندی زناشویی اسلامی جدیری و پرسشنامه پایبندی مذهبی جان بزرگی	الگوی ارتباطی سازنده متقابل با رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنی داری دارد. الگوی ارتباطی اجتنابی متقابل و توقع/کناره گیر با رضایت زناشویی رابطه منفی و معنی داری دارند. (P<۰/۰۰۱). (۲۰).
رضائیان و همکاران	۱۳۹۶	ایران	بررسی و مقایسه تمایز یافتگی خود، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی در زوج های متقاضی طلاق و عادی	توصیفی تحلیلی – داوطلبانه	پرسشنامه الگوهای ارتباطی زوجین و پرسشنامه رضایت جنسی	الگوهای ارتباطی و میزان رضایت جنسی زوجین تعیین کننده های گرایش یا عدم گرایش زوجین به سمت طلاق باشند. (میانگین سازنده مقابل: میانگین قبل طلاق ۳۰/۳۵، میانگین بعد طلاق ۲۱/۰۵). (میانگین اجتناب متقابل: میانگین قبل طلاق ۱۱/۴۸، میانگین بعد طلاق ۱۶/۵۶). (میانگین الگوی توقع/کناره گیر: میانگین قبل طلاق ۳/۲۷، میانگین بعد طلاق ۳/۴۲). (۲۱).
محمد ثناگویی	۱۳۹۲	ایران	رابطه الگوهای ارتباطی زنان و مردان با توجه به پایبندی مذهبی و رضامندی زناشویی در روابط زوجین	توصیفی همبستگی – نمونه گیری چندمرحله ای و بصورت تصادفی	پرسشنامه الگوی ارتباطی زوجین کریستینسن و سالوی و پرسشنامه مقیاس رضامندی زناشویی اسلامی جدیری و پرسشنامه پایبندی مذهبی جان بزرگی	نتایج پژوهش نشان می‌دهد که زنان بیش از مردان الگوی متوقع را در روابط دوجانبه به کار می گیرند. زنان بیش از مردان پایبندی‌های مذهبی دارند. زنان کمتر از مردان احساس رضامندی زناشویی دارند. زناتی که پایبند به مذهب‌اند کمتر الگوهای ارتباطی معیوب را برمی گزینند. زنان در الگوهای ارتباطی توقع -کناره‌گیری بیشتر احساس رضامندی می کنند و اگر در الگوی اجتنابی قرار گیرند، بیشتر احساس نارضامندی می کنند. (میانگین سازنده متقابل: مرد ۳۰/۸۳، زن ۳۱/۴۳). (میانگین اجتناب متقابل: مرد ۱۱/۳۰، زن ۱۱/۸۷). (میانگین زن متوقع / مرد کناره گیر=مرد ۱۱/۹۱، زن ۱۴/۳۱). (میانگین مرد متوقع /زن کناره گیر=مرد ۱۲/۲۱، زن ۱۲/۹۴). (میانگین الگوی توقع / کناره گیر: مرد ۲۴/۱۳، زن ۲۷/۲۵). (۲۲).
بهرامی و همکاران	۱۳۹۳	ایران	نقش ابعاد سلامت معنوی در پیش بینی الگوهای ارتباطی زناشویی معلمان زن مقطع ابتدایی شهر کرج	توصیفی تحلیلی – تصادفی خوشه ای	پرسشنامه های الگوهای ارتباطی زناشویی کریستنسن و سالاوی و پرسشنامه سلامت معنوی الیسون و پولوترین	بر اساس نتایج این مطالعه، می توان به اهمیت نقش باورهای مذهبی در زندگی زناشویی و ارتباطات زوج ها به عنوان عامل مهمی برای مقابله با اختلافات و تعارضات در زمینه الگوهای ارتباطی پی برد. (میانگین سازنده متقابل: ۳۸/۴۴). (میانگین اجتناب متقابل: ۱۹/۱۸). (میانگین الگوی توقع / کناره گیر: ۸۱/۷۰). (۲۳).
فاتحی زاده و همکاران	۱۳۸۴	ایران	بررسی رابطه الگوهای ارتباطی ازدواج و میزان رضایتمندی زناشویی زوجین شاغل در دانشگاه اصفهان	توصیفی تحلیلی – تصادفی ساده	پرسشنامه الگوهای ارتباطی (CPQ) و پرسشنامه ی رضایت مندی Enrich	نتایج به دست آمده نشان داد که بیشترین همبستگی بین ارتباط سازنده مقابل و رضایت مندی زناشویی است. بین الگوی توقع/کناره گیری و رضایتمندی زناشویی رابطه معنادار دیده نشد و بین الگوی اجتنابی متقابل و رضایت مندی زناشویی رابطه منفی وجود دارد. (میانگین سازنده متقابل: ۳۰/۰۲). (میانگین اجتناب متقابل: ۱۱/۷۱). (میانگین الگوی توقع / کناره گیر: ۲۴/۵۴).(۲۴).
پروندی و همکاران	۱۳۹۵	ایران	نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین در پیشینی رضایت زناشویی	توصیفی تحلیلی- در دسترس	سیاهۀ رضایت زناشویی انریچ، ابزار سنجش خانواده و پرسشنامۀ الگوهای ارتباطی زوجین	نتایج این مطالعه نشان داد بین کلیه ابعاد عملکرد خانواده و رضایت زناشویی رابطه منفی معناداری وجود دارد. بین الگوی سازنده مقابل و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنادار و بین الگوهای توقع، کناره‌گیری و اجتناب متقابل با رضایت زناشویی رابطه منفی و معنادار وجود دارد. همچنین مطالعه نشان داد عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین، رضایت زناشویی را پیش‌بینی می کند. لذا در درمان مشکلات زناشویی می‌تواند مورد توجه درمانگران قرار گیرد. (میانگین سازنده متقابل: مرد ۳۱/۱۶، زن ۲۵/۰۹). (میانگین اجتناب متقابل: مرد ۱۰/۴۷، زن ۱۲/۶۹). (میانگین زن متوقع / مرد کناره گیر=مرد ۱۱/۲۱، زن ۱۲/۸۱). (میانگین مرد متوقع / زن کناره گیر= مرد ۱۰/۵۹، زن ۱۲/۵۲). (۲۵).
بهرامی و همکاران	۱۳۹۳	ایران	پیش بینی الگوهای ارتباطی زوج ها توسط سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی	توصیفی تحلیلی – تصادفی خوشه ای	پرسشنامه ی الگوهای ارتباطی، پرسشنامه ی سلامت معنوی، پرسشنامه ی بهزیستی روان شناختی	بین سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی با الگوهای ارتباطی زوج ها رابطه ی معنادار وجود دارد. همچنین سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی توان پیش بینی مثبت و معنادار الگوی ارتباطی سازنده مقابل را دارد و سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی از قدرت پیش بینی کنندگی منفی و معناداری برای الگوهای ارتباطی اجتنابی و توقع/کناره گیر برخوردار است. به نظر می رسد آگاهی زوج ها از تاثیر سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی، می تواند در افزایش ارتباطات سازنده ی متقابل و کاهش ارتباطات ناکارآمد بین زوج ها موثر باشد. (میانگین سازنده متقابل: ۳۸/۴۴). (میانگین اجتناب متقابل: ۱۹/۱۸). (میانگین الگوی توقع / کناره گیر: ۸۱/۷۰). (۲۶).
کریمی و همکاران	۱۳۹۶	ایران	رابطه معنویت گرایی با عشق ورزی و الگوی ارتباطی زوجین	توصیفی همبستگی – در دسترس	پرسشنامه های الگوی ارتباطی زوجین کریستنسن و سالاوی، پرسشنامه معنویت پارسیان و دونیتیگ، پرسشنامه نگرش های مربوط به عشق هندریک	با توجه به نتایج پژوهش می توان گفت هرچقدر اعتقادات معنوی، خودآگاهی، نیازهای معنوی و فعالیت معنوی بالاتر باشد، به دنبال آن هم عشق ورزی زوجین بالاتر است و زوجین در ایجاد رابطه با استفاده از الگوی سازنده متقابل و کاهش ارتباط اجتنابی ناسالم بهتر عمل می کنند (۲۷).
ابراهیمی و کیمیایی	۱۳۹۴	ایران	بررسی رابطه رضایت زناشویی، سبک های پیوستن و الگوهای ارتباطی در زوج های طلاق	همبستگی توصیفی، نمونه گیری تصادفی	مقیاس پیوست شده بزرگسالان، پرسشنامه الگوی ارتباطی و پرسشنامه رضایت زناشویی Enrich	بین سبک های دلبستگی و الگوهای ارتباطی رابطه معناداری وجود دارد. با این حال، سبک های دلبستگی و الگوهای ارتباطی پیش بینی کننده رضایت زناشویی در زوج های طلاق نیستند. (میانگین اجتناب ناپذیر: ۲/۹۹). (۲۸).
مسرت مشهدی و دولتشاهی	۱۳۹۵	ایران	بررسی رابطه بین الگوی ارتباطی اجتنابی متقابل با سازگاری زناشویی	توصیفی همبستگی، نمونه گیری در دسترس	پرسشنامه هنجاریابی شده، الگوهای ارتباطی کریستنسن و سالاوی و سازگاری زناشویی اسپانیر	نتایج پژوهش بین الگوی ارتباطی اجتنابی متقابل با سازگاری زناشویی نشان داد که الگوی ارتباطی اجتنابی متقابل ارتباط منفی معناداری با سازگاری زناشویی دارد. به طور کلی نتایج نشان می دهد که ۴۸ درصد از واریانس سازگاری زناشویی، توسط الگوهای ارتباطی تبیین می شود. هرچه نمره ارتباطی اجتنابی متقابل افزایش یابد،سطح سازگاری زناشویی کاهش می یابد. (R=0.678).(۲۹).
مداحی و همکاران	۱۳۹۱	ایران	الگوهای ارتباطی و رضایتمندی زناشویی در دانشجویان	توصیفی همبستگی – داوطلبانه	شاخص رضایت زناشویی هودسن و پرسشنامه الگوهای ارتباطی کریستنسن و سولاوی	نارضایتمندی زناشویی با الگوی ارتباطی متقابل سازنده رابطه منفی و با الگوی ارتباطی اجتناب متقابل رابطه مثبت دارد. (ارتباط سازنده متقابل: R=0.0001 و اجتناب متقابل: R=0.005). (۳۰).
معصومی و همکاران	۱۳۹۶	ایران	پیش بینی رضایت جنسی بر اساس الگوهای ارتباطی زوجین	توصیفی همبستگی – در دسترس	پرسشنامه الگوی ارتباطی زوجین و رضایت جنسی	بین الگوی ارتباطی سازنده متقابل و میزان رضایت جنسی زوجین رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین الگوی ارتباطی اجتناب متقابل و میزان رضایت جنسی زوجین رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون الگوی ارتباطی سازنده متقابل در جهت مثبت و الگوی ارتباطی اجتناب متقابل در جهت منفی می تواند میزان رضایت جنسی زوجین را پیش بینی کند. (میانگین سازنده متقابل: ۲۶/۰۱). (میانگین اجتناب متقابل: ۱۳/۹۰). (میانگین زن متوقع / مرد کناره گیر= ۱۵/۸۸). (میانگین مرد متوقع /زن کناره گیر= ۲/۵۰). (میانگین الگوی توقع / کناره گیر: ۳/۳۴). (۳۱).

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

۴- جدول بندی و خلاصه کردن اطلاعات و داده ها:

داده‌های مربوط به کلیه مطالعات مورد بحث، به‌طور خلاصه در جدول شماره ۱ نشان داده شده اند.

۵ -گزارش نتایج

با توجه به هدف این مطالعه که مروری بر عوامل مرتبط با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی بود، شواهد مرتبط با هدف این مطالعه در چهار طبقه قرار داده شد. طبقه اول به بررسی ارتباط سلامت معنوی و معنویت‌گرایی با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی، طبقه دوم به بررسی ارتباط رضایتمندی زناشویی و رضایت جنسی با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی، طبقه سوم به بررسی رابطه بین سازگاری زناشویی با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی و طبقه چهارم به بررسی ارتباط بین سبک‌های عشق ورزی با الگوهای ارتباطی زوجین ایرانی پرداخته است.

طبقه اول: سلامت معنوی و معنویت‌گرایی:

سلامت معنوی به عنوان چهارچوبی است که انسان می‌تواند معنی، هدف و ارزش‌های متعالی زندگی خود را درک کند. معنویت، مفهوم گسترده‌ای است که با خرد، غمخواری، تجربه زندگی لذت بخش و حساسیت‌های اخلاقی در ارتباط است(۳۲). معنویت به منزله چتری است که مفاهیم گوناگونی مانند سلامت معنوی، ایمان، باورها و سازگاری معنوی را پوشش می‌دهد(۳۳). در حقیقت، سلامت معنوی جدیدترین بعد سلامت می‌باشد که در کنار ابعاد دیگر سلامتی همچون سلامت جسمی، روانی و سلامت اجتماعی قرار گرفته و باعث ارتقاء سلامت عمومی شده و سایر ابعاد سلامت را نیز هماهنگ می‌کند. این کار باعث افزایش توان سازگاری و کارکرد روانی می‌شود(۳۵،۳۴). سلامت معنوی با ویژگی‌هایی همچون ثبات در زندگی، صلح، احساس ارتباط نزدیک با خویشتن، خدا، جامعه و محیط، تناسب و هماهنگی، داشتن هدف و معنی در زندگی مشخص می‌شود(۳۶). در دهه‌های اخیر کاربرد رویکردهای شناخت درمانی در غنی‌سازی ازدواج و بهبود ارتباط در خانواده به گونه‌ای فزاینده مورد توجه درمانگران و پژوهشگران قرار گرفته است(۳۷). این رویکردها بر این باورند که ناخرسندی و اختلال در رابطه، در اصل از باورهای ارتباطی غیرواقع بینانه نشأت می‌گیرد که در نتیجه آن دسته از نیازها و تقاضاهای غیرعقلانی به وجود می‌آید که زن و شوهر نه تنها از یکدیگر بلکه از خود و ازدواجشان دارند(۳۸). باورهای معنوی و مذهبی هم به شکل مستقیم و هم از طریق مؤلفه‌های دیگر کیفیت ارتباط زوج را تحت تأثیر قرار می‌دهند. تعهد، حل مسئله، فعالیت‌های جنسی، استرس و مقابله با آن، تاب آوری و حتی سازگاری با طلاق از جمله این مولفه ها هستند(۳۹). در مطالعه بهرامی و همکاران (۱۳۹۳) که به پیش بینی الگوهای ارتباطی زوج‌ها توسط سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی پرداخته شد، این نتایج حاصل شد که بین سلامت معنوی و بهزیستی روان‌شناختی با الگوهای ارتباطی زوج‌ها رابطه‌ی معنادار وجود دارد. همچنین معلوم شدکه سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنی‌داری برای الگوی ارتباطی سازنده متقابل و پیش‌بینی‌کننده منفی و معناداری برای الگوهای ارتباطی اجتنابی و توقع/کناره‌گیر است(۲۶).

طبقه دوم: رضایتمندی زناشویی و رضایت جنسی

رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه ی زناشویی یا رابطه عاشقانه کنونی فرد است. رضایت زناشویی می‌تواند انعکاسی از میزان شادی افراد از روابط زناشویی باشد. می‌توان رضایت زناشویی را به‌عنوان یک موقعیت روان شناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی آید، بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است. به ویژه در سال‌های اولیه رضایت زناشویی بسیار بی‌ثبات است و روابط در معرض بیش‌ترین خطر قرار دارند. رضایت زناشویی به شادی و لذت از روابط میان زوج‌ها مرتب است و به معنای داشتن احساس

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

مطلوب از ازدواج است. مطالعات نشان داده‌اند که در بین الگوهای ارتباطی، الگوی ارتباطی سازنده با رضایتمندی زناشویی ارتباط مثبت و الگوهای ارتباطی توقع کناره‌گیری و اجتنابی، با رضایتمندی زناشویی ارتباط منفی دارند(۴۰).

رضایت جنسی به صورت قضاوت و تحلیل هر فرد از رفتار جنسی خویش که آن را لذت بخش تصور می‌نماید تعریف می‌شود و به‌عنوان یکی از نیازهای فردی و تعاملات بین فردی است که با سلامت انسان و جامعه وی ارتباط تنگاتنگ دارد. مطالعات نشان داده‌اند که عدم وجود رضایت جنسی نه تنها بر ارتباطات روانی- اجتماعی زوجین، بلکه می‌تواند بر رشد و تحول کودکان و نوجوانان آن خانواده اثر سوء داشته باشد. رضایت جنسی نه تنها شور و گرمی را برای زوجین به ارمغان می‌آورد، بلکه آن‌ها را در برابر برخی از بیماری‌ها محافظت کرده و باعث کاهش حملات قلبی در مردان، کاهش سردردهای میگرنی و کاهش علائم قبل از عادت ماهانه و آرتریت روماتوئید در زنان می‌شود(۴۱). همچنین مطالعات نشان داده اند که رضایت از رابطه جنسی، یکی از عوامل مهم بر رضایتمندی زناشویی است و زوجینی که رضایت جنسی بالایی دارند، کیفیت زندگی زناشویی بالاتری نیز برخوردارند(۴۱، ۴۲). به طور کلی مدل‌های نظری عمده‌ای که در زمینه رضایت زناشویی ارائه شده‌اند، در دو سطح مفهومی، مجزا هستند. در سطح اول، نظریه پردازان رویکرد صفات و روان تحلیلگری قرار دارند که برنقش عوامل درون فردی رضایت- شامل ویژگی‌های شخصیتی، بازخوردها، باورها، ارزش‌ها و انتظارات تأکید دارند و بر این باورند که ویژگی‌های روانشناختی زوج‌ها، موجب پایداری ازدواج و رضامندی زناشویی و یا برعکس موجب ناپایداری و بروز نارضایتی و مشکلات خانوادگی می‌شود. در سطح دوم دیدگاه درمانگران رفتاری- شناختی مطرح است که بیش‌تر بر عوامل بین فردی رضایت زناشویی مانند: عشق، صمیمیت، تعهد، عواطف، رابطهٔ جنسی، الگوهای ارتباطی، موضوعات خانوادگی و موضوعات اجتماعی اهمیت قائلند و اغلب مسائل زناشویی و خانوادگی را به رفتارهای ناپخته همسران مربوط می‌سازند(۴۲).

طبقه سوم: سازگاری زناشویی

مفهوم سازگاری زناشویی جایگاه برجسته‌ای را در مطالعه ارتباطات خانوادگی و زناشویی به خود اختصاص داده است(۴۳). سازگاری زناشویی را می‌توان به شکل فرآیندی تعریف کرد که با پیامدهای چندی چون دشواری در درک تفاوت‌های جنسی، اضطراب شخصی و بین فردی، رضایتمندی زناشویی و ... هم آیند است و باعث افزایش درک طرفین و باعث افزایش ارتباط زوجین با هم می‌شود(۴۳).

طبقه چهارم: سبک های عشق ورزی

یکی از مهمترین عوامل تعیین کننده‌ی پویایی روابط زناشویی وجود عشق و کیفیت آن است(۴۳). عشق و سبک‌های عشق ورزی عامل مؤثری بر کیفیت روابط زناشویی است(۲۶). در دو مطالعه انجام شده، رابطه‌ی سبک‌های عشق ورزی با رضایت‌مندی زوجین، سبک دلبستگی، نحوه تعامل و ارتباط زناشویی، شادمانی زناشویی، کیفیت زندگی، سبک‌های ارتباط جنسی و کیفیت روابط زناشویی را نشان داده‌اند(۴۴،۲۶).

بحث

الگوهای ارتباطی زوجین همواره یکی از مسائل مهم و قابل احترام در خانواده‌ها بوده و شرایط خاصی را مخصوصاً برای زنان رقم زده است. مطالعات مختلف نشان دادند که بین زوجین می‌توان از طریق کلام، رفتار، بروز احساسات و ... ارتباط برقرار کرد. در این مطالعه، هر سه نوع الگوهای ارتباطی و عوامل تاثیرگذار بر آن‌ها بررسی شدند. در این مطالعه بر اساس مقالات مشابه داخلی و خارجی به بررسی عوامل مرتبط با الگوهای

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

ارتباطی زوجین پرداخته شده است و مسائل اصلی این ارتباط ها مورد بررسی قرار گرفته است: عوامل سلامت معنوی- معنویت گرایی، رضایت‌مندی زناشویی، سازگاری زناشویی، رضایت جنسی و سبک‌های عشق ورزی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج به طور کلی نشان دادند که تقویت هر کدام از عوامل ذکر شده، می‌تواند باعث ایجاد ارتباط مؤثر و بهتری در بین زوجین شود. به بیان دیگر می‌توان گفت که تأثیر تقویت این عوامل می‌تواند باعث استفاده زوجین از الگوی ارتباطی سازنده متقابل شود.

استفاده زوجین از الگوی اجتناب متقابل و الگوی توقع/کناره‌گیری (مخصوصاً هنگامی که زن متوقع و مرد کناره‌گیر باشد) باعث کاهش رضایت زناشویی شده و می‌تواند وقوع طلاق را پیش بینی کند(۴۵). مطالعه‌ی ایمان نژاد (۱۳۸۸) که به بررسی رابطه الگوهای ارتباطی با سلامت روانی و رضایت زناشویی زوجین پرداخته، نشان داد که الگوی ارتباطی توقع/ کناره‌گیری با سلامت روانی رابطه ای ندارد(۴۶). مطالعاتی که در ایران به بررسی رابطه الگوی ارتباطی توقع/ کناره‌گیری با سازگاری زناشویی پرداختند نشان دادند که هرچه الگوی ارتباطی توقع/ کناره‌گیری با سازگاری زناشویی افزایش یابد، سطح سازگاری زناشویی کاهش می‌یابد(۴۷). یکی از مسائل تاثیرگذار بر الگوهای ارتباطی زوج‌ها، وضعیت سلامتی است. سلامتی همان طور که توسط سازمان بهداشت جهانی تعریف شده است، دارای ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی است(۴۸)؛ در واقع وضعیت سلامتی، یک متغیر اساسی در درک عملکرد زناشویی است و بر اساس یافته های پژوهشی، پیش‌بینی‌کننده قوی در مورد کیفیت زندگی و رضایت زناشویی است(۴۹). بعد معنوی سلامتی یکی از ابعاد سلامتی است که منعکس‌کننده‌ی احساسات، رفتارها و شناخت‌های مثبت از ارتباطات با خود و دیگران، طبیعت و موجودی برتر است. این بعد از سلامتی، باعث می‌شود فرد دارای هویت یکپارچه رضایت، شادی، عشق، احترام، نگرش‌های مثبت، آرامش درونی، هدف و جهت در زندگی باشد(۵۰). از نظر Ellison، مفهوم سلامت معنوی از دو مولفه تشکیل شده است که سلامت مذهبی نشانه ارتباط با یک قدرت برتر یعنی خدا است و سلامت وجودی، یک عنصر روانی- اجتماعی است و نشانه‌ی احساس فرد است از این‌که کیست، چه کاری و چرا انجام می‌دهد و به کجا تعلق دارد. این دو بعد در عین منفک بودن، باهم تعامل و همپوشی دارند(۴۴).

در مطالعه بهرامی و همکاران (۱۳۹۳) که به پیش‌بینی الگوهای ارتباطی زوج ها توسط سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی پرداخته شد این نتایج حاصل شد که بین سلامت معنوی و بهزیستی روان شناختی با الگوهای ارتباطی زوج‌ها رابطه معنی‌دار وجود دارد. همچنین معلوم شد که سلامت معنوی و بهزیستی روان‌شناختی پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنی‌داری برای الگوی ارتباطی سازنده متقابل و پیش‌بینی‌کننده منفی و معنی‌داری برای الگوهای ارتباطی اجتنابی و توقع/کناره‌گیر است(۲۶).

رضایت زناشویی، یک تجربه شخصی در ازدواج است که تنها توسط خود فرد در پاسخ به میزان لذت رابطه‌ی زناشویی قابل ارزیابی است و عوامل بسیاری هستند که در زندگی مشترک روی رضایت زناشویی تاثیر می‌گذارند و این احساس، نقش مهمی در میزان کارکردهای بهنجار خانواده ایفا می‌کند(۱۸، ۵۱). زوج‌های با رضایت زناشویی ادراک شده‌ی بالا، توافق زیادی با یکدیگر دارند، از نوع و سطح روابطشان راضی‌اند، از نوع و کیفیت گذران اوقات فراغت رضایت دارند و مدیریت خوبی در زمینه‌ی وقت و مسائل مالی خودشان اعمال می‌کنند(۵۲). یکی از شاخص‌های مهم رضایت‌مندی زوج‌ها از یکدیگر، رضایت جنسی است(۵۳). رضایت جنسی، به احساس خوشایند شخص از روابط جنسی خود اطلاق می‌شود(۵۴). رضایت از رابطه‌ی جنسی، یکی از عوامل مهم رضایت از زندگی زناشویی،

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

از عوامل مهم موثر بر سلامتی و کیفیت زندگی زوجین و از مهم‌ترین شاخص‌های رضایت از زندگی است. رضایت جنسی، در حوزه‌های خانواده و مسایل زناشویی اهمیت ویژه‌ای دارد و مطالعات متعددی نیز به تاثیر رضایت جنسی بر رضایت زناشویی اشاره کرده‌اند. این مطالعات نشان داده‌اند که وجود رابطه جنسی مطلوب به نحوی که بتواند باعث تامین رضایت طرفین شود نقشی بسیار مهم و اساسی در پایداری کانون خانواده دارد(۵۵،۲۱). رضایت جنسی، در حوزه‌های خانواده و مسایل زناشویی، اهمیت ویژه‌ای دارد. احساس ناکامی سرخوردگی و عدم ایمنی ناشی از فقدان رضایت جنسی، می‌تواند سلامت روان شناختی همسران ر ا با خطر مواجه کند(۵۳).

نتایج مطالعه افضلی و همکاران (۲۰۱۷) نشان داد که متغیرهای اجتماعی- دموگرافیک، سلامت جسمانی و روانی و روابط نزدیک با همسالان همراه با عملکرد جنسی سالم و تجربه ارگاسم، پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت‌جنسی زن هستند(۵۶). همچنین ثناگویی و همکاران (۱۳۹۰) دریافتند که میان الگوی ارتباط سازنده متقابل با رضایت زناشویی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد و میان الگوهای ارتباطی توقع/ کناره‌گیری هر دو جنس و الگوی ارتباطی اجتناب متقابل با رضایت زناشویی رابطه منفی معنی‌داری برقرار است(۲۲). پژوهش بیدرام گرگابی (۱۳۹۳) نیز نشان داد که الگوی ارتباطی سازنده متقابل و الگوی اجتناب متقابل قادر به پیش بینی رضایت زناشویی هستند(۵۷). همچنین جاویدی و همکاران (۱۳۹۲) دریافتند که میان الگوی ارتباطی سازنده متقابل و نارضایتی رابطه منفی وجود دارد و میان الگوهای ارتباطی توقع-کناره‌گیری با نارضایتی رابطه مثبت وجود دارد(۳).

Gottman و Notarious (۲۰۰۲) معتقد است بیش از ۹۰ درصد زوجین ناراضی و آشفته، ناتوانی در برقراری ارتباط را به عنوان مسأله اصلی در زندگی مشترک خود بیان می‌کنند(۴۵).

نتایج مطالعه کاردان و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که بهبود و ارتقاء ارتباطات، حل مسئله، افشای خود و مهارت‌های پاسخ همدلی و آموزش و مشاوره جنسی در قالب تکنیک‌های شناختی- رفتاری و بر اساس دین و فرهنگ در هر جامعه، می‌تواند گامی موثر برای افزایش و تقویت پیوندهای خانوادگی و ثبات و صمیمیت و رضایت زناشویی باشد(۵۸). در دو مطالعه که به بررسی ارتباط رضایت جنسی و رضایت از زندگی زناشویی پرداختند. در این مطالعات نتایج نشان داد که با توجه به ارتباط بین رضایت جنسی و رضایت از زندگی زناشویی به نظر می‌رسد کاربرد رویکردهایی به منظور آموزش و مشاور جنسی زنان و مردان در سنین ازدواج جهت توفیق در زندگی زناشویی در جامعه با همکاری سیستم بهداشتی درمانی ضرورت داشته است(۵۹،۴۱). ازدواج باعث افزایش سلامتی و نشاط افراد شده و ناسازگاری و عدم رضایت زناشویی پس از ازدواج نه تنها بر کنش‌های روانی- اجتماعی زن و شوهر بلکه بر رشد و تحول کودکان و نوجوانان آن خانواده نیز اثر سو به جا می‌گذارد(۶۰). عوامل زیادی در موفقیت و رضایت از ازدواج و ارتباط زوجین نقش دارند؛ شخصیت طرفین، میزان درک متقابل، بلوغ فکری و تعادل روحی به حد کافی، عوامل اقتصادی و سازگاری و رضایت جنسی و عشق و علاقه از مهم‌ترین عوامل به وجود آورنده یک زندگی رضایت‌بخش و خوشایند می‌باشد(۶۱). ارتباط زناشویی به عنوان صمیمی‌ترین نوع رابطه در پاسخ به کلیه نیازها، اعم از بدنی و روانشناختی محسوب می‌گردد. این ارتباط، هسته مرکزی نظام خانواده است و اختلال در آن به منزله تهدیدی جدی برای بقاء خانواده می‌باشد و کیفیت آن، نه تنها خود زوجین بلکه فرزندان و حتی سطح کارایی کل خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد. طرز برقراری ارتباط همسر در برداشت دیگری از روابطشان و پیش‌بینی الگوهای رفتاری و ارتباطی آن‌ها بسیار موثر است؛ بویژه در زمان حل و فصل مشکلات و چالش‌های روزمره‌ای که پیش روی اکثر زوج‌ها قرار می‌گیرد(۶۲). ارتباط به زن و شوهر این امکان را می‌دهد

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

که با یکدیگر به بحث و تبادل نظر بپردازند و از نیازهای هم آگاهی یابند(۶۳).

درمانگران و پژوهشگران معتقدند که دیگر عامل مؤثر بر رضایت زناشویی و پیش‌بینی‌کنندهٔ قوی آن، الگوهای ارتباطی زوجین است(۶۴).

در مطالعه پروندی و همکاران (۱۳۹۵) که به نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین در پیش‌بینی رضایت زناشویی پرداختند به این نتیجه رسیدند که میان همهٔ مولفه‌های عملکرد خانواده و رضایت زناشویی رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد. به‌علاوه میان الگوی سازنده متقابل و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنی‌دار و میان الگوهای توقع/ کناره‌گیری و اجتناب متقابل با رضایت زناشویی رابطه منفی و معنی‌دار برقرار است(۲۶). نتایج پژوهش‌های متعدد نشان می‌دهد که بین الگوهای ارتباط زوجین و رضایتمندی زناشویی رابطه وجود دارد(۵۵،۲۶). برخی معتقدند که رابطه بین الگوهای ارتباط زناشویی و رضایت زناشویی ممکن است به عقاید زوجین درباره ازدواج که در قالب طبقه‌بندی‌های فوق بیان گردید، بستگی داشته باشد. مثلاً نولر (۲۰۰۲) در مطالعه خود بیان می کند که رضایتمندی زناشویی برای آن دسته از زوج‌هایی که تأکید بر اتکاء متقابل و نزدیکی دارند با سطوح بالای در میان گذاشتن اطلاعات همبستگی دارد، در حالی که رضایت‌مندی زناشویی برای آن دسته از زوج‌هایی که تأکید بر استقلال و دوری دارند، به نحو مثبتی با اجتناب از تعارض وکشمکش همبستگی دارد(۲۶).

یکی از مهم‌ترین عواملی که بر بقاء، دوام و رشد خانواده اثر می‌گذارد، روابط سالم و مبتنی برسازگاری و تفاهم بین اعضاء به خصوص زن و شوهر است. سازگاری زناشویی، به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر عملکرد خانواده است(۶۵). اگر زوجین به طور مناسب مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض را کسب نکنند، تعارضات به‌طور کلامی و سپس به صورت رفتاری تداوم می‌یابد و تخریب تدریجی در سازگاری زوجین آغاز می‌شود(۶۶).

زوجین سازگار، میزان رضایتمندی زناشویی درآن‌ها در سطح متوسط است و از شخصیت و عادات یکدیگر نسبتاً راضی هستند، احساس می‌کنند که توسط همسرشان درک می‌شوند. در احساسات همدیگر شریکند، قادر به حل مشکلات با کمک هم هستند. گاه دیدگاهشان نسبت به ازدواج قدری غیرواقعی است و ممکن است در مورد مسائل مربوط به فرزندان و ارتباطشان با یکدیگر اتفاق نظر نداشته باشند و مذهب بخش مهمی در ارتباطشان دارد(۳۰). خانواده کانون مهر، محبت و مبنای شکل‌گیری زندگی اجتماعی انسان‌ها است. آن‌چه در خانواده و یگانگی زن و مرد نقش مهمی بر عهده دارد، سازگاری زناشویی است. مفهوم سازگاری زناشویی جایگاه برجسته‌ای را در مطالعه ارتباطات خانوادگی و زناشویی به خود اختصاص داده است(۶۷). خانواده را موسسه یا نهاد اجتماعی معرفی کرده‌اند که ناشی از پیوند زناشویی زن و مرد است. از جمله مظاهر زندگی اجتماعی انسان، وجود تعامل سالم و سازنده میان انسان‌ها، عشق ورزیدن به همنوع و ابراز صمیمیت و همدلی به یکدیگر است. همچنین خانواده محل ارضای نیازهای جسمانی، عقلانی و عاطفی است(۶۸). ارزش اصلی خانواده، حاصل شبکه روابطی است که توسط اعضای آن به وجود آمده است(۶۹). در داخل چنین سیستمی، افراد به وسیله حلقه‌های عاطفی قدرتمند، با دوام و متقابل به یکدیگر گره خورده‌اند(۷۰). به طوری که ارتباطات در میان اعضای آن همواره به عنوان جنبه‌ای از روابط اصلی بین فردی برای تحقق بخشیدن به پویایی روابط خانوادگی در نظر گرفته می‌شود(۷۱). در مطالعه حسینی (۱۳۹۰) که تأثیر الگوهای ارتباطی زوجین بر سازگاری زناشویی را بررسی کرده است به این نتیجه رسید که الگوی ارتباط، الگویی پویا است، که فرآیند و محتوای موجود در آن هر دو، در ادامه زندگی نقش مؤثر دارند. این نقش در زنان، به دلیل توانایی بالا در سخن گفتن و نقش مؤثری که در زندگی فردی و اجتماعی آنان بازی می‌کند، بیش‌تر است. زیرا باور بر این است که الگوهای ارتباط،

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

آموختنی است و همسران، در هر گام از زندگی، فرصت دگرگون شدن و جایگزینی یا دگرگون کردن رفتار را دارند، پس نکته شایان توجه، در زمان حال زیستن همسران و برقراری پیوند در این زمان است(۷۲).

سبک‌های عشق ورزی به این اشاره دارد که چگونه افراد، عشق را تعریف کنند، یا چگونه عشق ورزی می‌کنند(۷۳). افراد برای عشق ورزیدن نسبت به همسر خود از سبک و روش خاصی استفاده می‌کنند و این سبک تحت تأثیر ارتباط متقابل و مداوم بین زن و شوهر، ویژگی‌های شخصیتی و تعبیری است که زوجین از محیط زندگی خود دارند(۷۲). نتایج پژوهش‌ها حاکی از روابط قوی بین سبک‌های عشق با سازگاری زناشویی و ویژگی‌های شخصیتی است(۷۴). در این رابطه، یوسفی و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای نشان دادند که سبک‌های عشق ورزی دوستانه، رمانتیک و واقع‌گرایانه با رضایت، انسجام و توافق زناشویی رابطه مثبت و سبک‌های عشق ورزی شهوانی، بازیگرانه و فداکارانه با رضایت، انسجام و توافق زناشویی رابطه منفی دارد(۷۵). در این میان، پدیده ازدواج و سازگاری زناشویی زوجین تحت تأثیر تحولات ساختاری و ارزشی جوامع قرار دارد و نفوذ ارزش‌های ناهماهنگ اجتماعی، جامعه را با چالش‌هایی در این زمینه روبه‌رو می‌کند. با توجه به این‌که مقوله پایداری ازدواج و سازگاری زناشویی تأمین کننده بهداشت روانی خانواده و در نتیجه بهداشت روانی جامعه است(۶۶)، شناسایی عواملی که بر سازگاری زناشویی زوجین مؤثر است، هم از لحاظ نظری و هم از نظر بالینی حائز اهمیت فراوانی است؛ چرا که فهم بیشتر ما از فرایندهای زمینه ساز روانشناختی و عوامل پیش بینی کننده سازگاری زناشویی می تواند به درک بهتر ما از این پدیده منجر شود به طوری که با شناسایی عوامل ایجادکننده و تداوم بخش هر اختلال می‌توان آن را به صورت مؤثر و کارامد پیش بینی و کنترل کرد(۷۶).

رابطه زوجین در زمره‌ی پیچیده‌ترین روابط انسانی می‌باشد و هیچ یک از روابط انسانی دارای ابعاد وسیع و متعدد همانند رابطه زوجین نیست؛ زیرا ارتباطات انسانی هر یک بعدی از ابعاد حیات را می پوشاند؛ ولی روابط زوجین هم زمان دارای همه ابعاد زیستی، اقتصادی، عاطفی ونیز روانی- اجتماعی است. به طور کلی ازدواج مستلزم برقراری ارتباط موثر و کارآمد است(۷۷). همچنین مولفه‌های مختلفی می‌توانند روی الگوی ارتباطی زوجین و سبک‌های عشق ورزی آن‌ها تاثیر بگذارند و در کیفیت زندگی آن‌ها نقش داشته باشند. یکی از این مولفه‌ها، معنویت است. معنویت، نوعی ارتباط است، ارتباط که انسان با خدای خود (ارتباط فرا فردی)، با نفس خود (ارتباط درون فردی)، با دیگران (ارتباط میان فردی) و با محیط زندگی خود (ارتباط برون فردی) برقرار می‌کند تا به آرامش و کمال برسد(۷۸). به گونه ای که سرخونی در پژوهشی نشان داد که بین معنویت گرایی و الگوهای ارتباطی با رضایت زناشویی زوجین رابطه مثبت و معناداری وجود دارد(۷۹). همچنین مطالعه اسکندری نشان داد که بین هوش معنوی با تعارضات زناشویی رابطه معنادار منفی وجود دارد(۱۱) و مطالعات شیبت زاده و پیوسته‌گر نشان دادند که بین معنویت‌گرایی با رضایتمندی زناشویی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد(۱۰).

الگوهای ارتباطی زوجین تحت تاثیر عوامل زیادی قابل تغییر و ارتقاست. عواملی همچون سلامت معنوی و معنویت‌گرایی، رضایت‌مندی زناشویی و رضایت‌جنسی، سازگاری زناشویی و سبک های عشق ورزی در این مطالعه مورد بحث قرار گرفتند و میزان تاثیر آن‌ها در نمونه مطالعات یاد شده بیان شد. به طور کلی در قالب نتیجه‌ی کلی می‌توان الگوهای ارتباطی را بعنوان عوامل مهم تاثیرگذار در روابط زوجین در نظر گرفت. مرور مطالعات نشان داد بین الگوی توقع/کناره‌گیر و اجتناب متقابل با عواملی که باعث بهبود رابطه بین زوجین می شوند رابطه معنی‌دار معکوس و بین الگوی ارتباطی سازنده متقابل با این عوامل ارتباط معنی‌دار مثبت وجود دارد. به‌نظر می‌رسد ارائه راهکارهایی جهت ارتقاء الگوهای ارتباطی زوجین به سوی الگوی ارتباطی

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

سازنده متقابل، جهت جلوگیری از ایجاد مشکلات و تعارضات زناشویی و در عین حال، ایجاد ارتباط مؤثر و کارآمد تر ضروری باشد.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش با کد طرح 5098 و کد اخلاق IR.MAZUMS..REC.1398.5098 در کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی مازندران به تصویب رسیده است و کلیه اصول اخلاقی مرتبط با این پژوهش توسط نویسندگان مقاله اجرا شده است.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می نمایند که تضاد منافعی در این تحقیق وجود ندارد.

سپاسگزاری

ضمن تشکر از معاونت محترم تحقیقات و فناوری و مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری دانشگاه علوم پزشکی مازندران، از کمیته تحقیقات دانشجویی نیز به منظور حمایت مالی از این پژوهش تقدیر و تشکر به عمل می آید.

References

1. Vasondhera Mk, Basavanthappa BT. Community Health Nursing. NewDehli: Jaypee Brothers Medical Pub; 2004.
2. Behrens BC, Sanders MR, Halford WK. Behavioral Marital Therapy: An Evaluation of Treatment Effects Across High and Low Risk Settings. Behavior Therapy 1990; 21(4): 422-433.
3. Javidi N, Soleimani A, Ahmadi Kh, Samadzadeh M. The effectiveness of emotionally focused couples therapy (EFT) to improve communication patterns in couples. J Res Behave Sci 2014; 11(5): 402-410 (Persian).
4. Heavy CL, Larson B, Christensen A. The communication patterns questionnaire: The reliability and validity of a constructive communication subscale. Journal of marriage and family. 1996; 58(3): 797-801.
5. Honarparvaran N, Ghaderi Z, Ghobadi K. A Comparison of Woman State Bank Employees and Housewives' Patterns of Marital Communication and Marital Conflicts (A Case Study of Shiraz). Journal of Sociology of Women 2012; 2(3): 103-122 (Persian).
6. Olia N. The Effect of Marital Life Enrichment Education on Increasing Satisfaction of Couples, Master's Degree of Consultation, Isfahan University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. 2010. (Persian).
7. Papp LM, Goeke-Morey MC, Cummings EM. Linkages between spouses' psychological distress and marital conflict in the home. J Fam Psychol 2007; 21(3): 533-537.
8. Wiegel DJ, Ballard R, Deborah S. How couples maintain marriages: A Closer Look at Self and Spouse Influences upon the Use of Maintenance Behaviors in Marriages. Family Relations 1999; 48(3): 263-270.
9. Nasehi AA, Raeisi F, Jafari M, Rahmani M. The level of marital adjustment in dormitory students. IJPCP 2004; 10(1,2): 116-121 (Persian).
10. Kim M. The effect of marital intimacy, sex communication, and sexual satisfaction on the marital satisfaction for Korean middle-aged women. Journal of Next Generation Information Technology 2013; 4(8): 441-448.
11. Barzegar I, Samani S. The Meditating Role Of Intimacy In The Association Between

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

Communication Patterns And Quality Of Married Life. Quarterly Journal of Woman & Society 2016; 2(26): 115-128 (Persian).

12. Weiss RL, Hops H, Patterson GR. A Framework for Conceptualizing Marital Conflict: A technology for altering it, Some data for evaluating it. In: Handy LC, Mash EJ, Harmerlynch LA, (eds). Behavior change: Methodology, concpects and practice. Champaign, ILResearch Press. 1973.
13. O'Malley L, Arksey H. Scoping Studies: Towards a Methodological Framework Methodology. Int J Social Research 2005; 8(1): 19-32.
14. Etemadi O, Jazayeri R, Jaberi S, Ahmadi SA. Investigating the relationship between communicative skills, communicative patterns, conflict management styles and marital intimacy in Isfahanian women .Quarterly Journal of Women & Society 2014; 5(17): 63-74.
15. Zarei E, Ahmadi Sarkhooni T. Spiritual Intelligence Quotient and Communication Patterns as Predictors of Marital Satisfaction among the Couples at Bandar Abbas City. Research in Clinical Psychology & Counseling 2012; 2(2): 101-116.
16. Piazchian langroodi F, Addelyan rasi H. The Relationship between Communication Patterns and Marital Trust: Cyberspace Users of Langaroud City. Research Journal of Social Work 2019; 3(10): 203-233.
17. Farmani SH, Rasuli M, Ghaednia jahromi A. Relationship between marital intimacy, communication patterns and Pursuing-Distancing Behavior of Married Personnel of Kharazmi University. Bi -annual of Family Counseling and Psychotherapy 2014; 4(3): 447-473.
18. Smith L, P Heaven PCL, Ciarrochi J. Trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship satisfaction. Personality and Individual Differences 2008; 44(6): 1314-1325.
19. Parvizi F, Sarabi M, Salemi H, Kalhori N. Marital satisfaction prediction based on the role of family function and couples' communication patterns. Monthly Research of Nations.2017; 2(14). (Persian).
20. Sanagui M, Janbozorgi M, Mahdavian A. Relationship between "Marital Satisfaction" and "Communication Patterns of Couples. Studies in Islam & Psychology 2011; 5(9): 57-77 (Persian).
21. Rezaian HR, Massumy S, Hosseinian S. The study and comparison self-differentiation, communication patterns, and sexual satisfaction in divorce-applicant and normal couples. Biannual Journal of Applied Counseling 2017; 7(2): 17-32 (Persian).
22. Sanagoei M. The Relationship between Women and Men's Communication Patterns Due to Religious Adherence and Marital Satisfaction in Couples' Relationships. Journal of Psychology and Religion 2013; 6(1): 91-109 (Persian).
23. Bahrami M, Babaei R, Foruhar A, Nazari AM, Zahrakar K. Role of Spiritual Health dimensions in explaning wedlock Communicative Patterns between Women teacher in Karaj. History Medical Journal 2015; 6(21): 51-81 (Persian).
24. Fatehizadeh M, Ahmadi SA. The Relationship Between Marriage Communication Patterns and Marital Satisfaction Rate of Couples Employed in Isfahan University Quarterly Journal of Family Studies 2005; 1(2): 109-119 (Persian).
25. Parvandi A, Moradi A, Mokhtar A. The role of family functioning and couples communication patterns in marital satisfaction. FPCEJ 2016;

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

2(1): 45-65 (Persian).

26. Noller P, Feeny JA. Understanding Marriage: Developmental in the study of Couple Interaction, New York: Cambridge University. 2002.
27. Karimi M, Domenvi V, Rah Najat AM, Kiani Moghadam AS. Relationship spirituality with loving style and couple's communication pattern. NPWJM 2018; 5(15): 44-52 (Persian).
28. Ebrahimi E, Kimiaei SA. The Study of the Relationship Among Marital Satisfaction, Attachment Styles, and Communication Patterns in Divorcing Couples. Journal of Divorce and Remarriage 2014; 55(6): 451-463 (Persian).
29. Maserat Mashhadi Z, Dowlatshahi B. Investigating the relationship between mutual avoidance communication and marital adjustment. The first international conference on modern research in the field of education, psychology and social studies of Iran; 2015 June 15; Ghom. Iran. (Persian).
30. Madahi MA, Samadzadeh M, Javidi N. Communication Patterns & Satisfaction in Married Students. Proceedings of the 6th Student Mental Health Seminar. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2013; 84: 1190-1193.
31. Masoumi S, Rezaiean H, Hosseinian S. A Study on Prediction of Sexual Satisfaction Based on Communication Patterns of Couples. Journal of Women & Family Studies 2018; 5(1): 79-101 (Persian).
32. Michaelson V, Brooks F, Jirásek I, Inchley J, Whitehead R, King N and et al. Developmental patterns of adolescent spiritual health in six countries. SSM Population Health 2016; 2: 294-303.
33. Cotton S, Larkin E, Hoopes A. Cromer B. A, Rosenthal S. L. The impact of adolescent spirituality on depressive symptoms and health risk behaviors. J Adolesc Health 2005; 36(6): 520-540.
34. Asa Roudi A, Jalilvand MR, Oudi D, Akaberi A. Relationship between spiritual health and life satisfaction in nurses of Hashemi nejad in Mashhad .Modern Care Journal 2013; 9(2): 156-162 (Persian).
35. Kamian Sh, Taghdisi M.H, Azam K, Estebsari F, Ranjbaran S, Gravand A. The effectiveness of spiritual health Education on increasing hope among breast cancer patients. Iranian Journal of Health Education & Promotion 2015; 2(3): 208-214 (Persian).
36. Tehrani H, Rakhshani T, Shojaee Zadeh D, Hosseini, S M, Bagheriyan S. Analyzing the Relationship Between Job Stress to Mental Health, Personality Type And Stressful Life Events of the Nurses Occupied in Tehran 115 Emergency. Iran Red Crescent Med J 2013; 15(3): 272-273.
37. Moller AT, Van Der Merw Jd. Irrational Beliefs, Interpersonal Perception and Marital Adjustment. Journal of Rational-Emotive and Cognitive Behavior Therapy 1997; 15(4): 269-279.
38. Beck AT. Love is never enough. New York: Harper Perennial; 2004.
39. Barnes HL, Olson DH. Parent-Adolescent Communication and the Circumplex Model. Child Development 1985; 56(2): 438-447.
40. Ahmadi Z. Effect of Couple Therapy on Short-Term Relationship Communication on Couples' Communication Models in Khomeini Shahr. Master's Degree of Counseling, Faculty of Education and Psychology, Isfahan University, Isfahan. 2006. (Persian).
41. Rahmani A, Merghati Khoei E, Sadeghi N, Allahgholi L. Relationship between Sexual pleasure and Marital Satisfaction. IJN 2011;

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

24(70): 82-90 (Persian).

42. Bayat Mokhtari N. Effectiveness of Life Skills Training on Marital Satisfaction in Couples in Isfahan, Master's Thesis. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Isfahan University. 2011. (Persian).
43. Yousefi NB, Kiyomars JO, Etemadi O, Sarabaghi N. Relationship between love styles and marital quality among married people. Journal of Applied Counseling 2011; 1(1): 21-36 (Persian).
44. Ellison Craig W. Spiritual Well-Being: Conceptualization and Measurement. Journal of Psychology and Theology 1983; 11(4): 30-40.
45. Gottman JM, Notarious CI. Marital research in the 20th century and a research agenda for the 21st century. Family Process 2002; 41: 156-197.
46. Iman Nejad K, Rahimi Nejad A, Rezazadeh SMR, Farahani H. the Relationship between Communication Patterns with Mental Health and Marital Satisfaction of Couples. Master's Thesis. Faculty of Psychology and Educational Sciences. Tehran Univercity. 2010. (Persian).
47. Maserat Mashhadi Z, Dolatshahi B. Relationship between Demand-withdraw communication patterns with marital adjustment. 4th ed. National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies. 2017 Jun 12; Tehran, Iran; 2017. (Persian).
48. Jadidi A, Farahaninia M, Jan Mohammadi S, Haghani H. relationship between spiritual well-being and quality of life among Elderly People Residing in Kahrizak Senior House. IJN 2011; 24(72): 48-56 (Persian).
49. Lichter DT, Carmalt JH. Religions and marital quality among low- income couples. Soc Sci Res 2009; 38(1): 168-187.
50. Gomez R, Fisher JW. Domains of the Spiritual well-being and development and validation of the Spiritual well-being Questionnaire. Pers Individ Dif 2003; 35(8): 1975-1991.
51. Greef AP. Charactersiecs of families that function well. Journal of Family Issues 2000; 21(8): 948- 963.
52. Brezsnyak M, Whisman M. Sexual desire and relationship functioning; It's effect of marital satisfaction and power. J Sex Marital Ther 2004; 30(3): 199-217.
53. Young M, Denny G, Young T, Luquis R. Sexual satisfaction among married women age 50 and older. Psychol Rep 2000; 86(3 Pt 2): 1107-1122.
54. Aliakbari Dehkordi M. Relationship between woman sexual function and martial adjustment. Int Journal Behavioral Science. 2010; 4(3): 199-206 (Persian).
55. Spanier GB, Cole CL. Toward clarification and investigation of marital adjustment. International Journal of Sociology of the Family. 1976; 6(1): 121-46.
56. Afzali M, Khani S, Hamzegardeshi Z, Elyasi F, AliMohammadpour R. Reviewing Female Sexual Satisfaction Predictors: A Narrative Review. Transylvanian Review 2017; 17(19): (Persian).
57. Bidram Kargaby M. Relationship between Communication Patterns with Marital Satisfaction on Shahin Shahr Couples. Master's Thesis. Literature Research Center. Shahid Bahonar University of Kerman. 2015. (Persian).
58. Kardan-Souraki M, Hamzeh Gardeshi Z, Asadpour I, Mohammadpour RA, Khani S. Glob J Health Sci 2016; 8(8): 53109 (Persian).
59. Sadeghi S. Exploring personality factors influencing marital satisfaction. Unpublished MA Thesis, Iran University of Medical

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

Sciences, Iran 2000. (Persian).

60. Jahanfar Sh, Moulayee Nejad M. Sexual disorders. Tehran: Salemi 2001. (Persian).
61. Malouff JM, Thorsteinsson EB, Schutte N, Bhullar N, Rooke SE. The Five-Factor Model of personality and relationship satisfaction of intimatepartners: A meta-analysis. J Res Pers 2010; 44(1): 124-127.
62. Behrens BC, Sanders MR, Halford WK. Behavioral Marital Therapy: An Evaluation of Treatment Effects Across High and Low Risk Settings. J Appl Sci 1990; 21(4): 422-433.
63. Ahmadi k, Nabipoor SM, Kimiaee SA, Afzali MH. Effect of family problem solving on marital Satisfaction. Journal of Applied Science. 2010; 10(8): 682-687.
64. Gottman JM, Notarious CI. Marital in 20TH Century and Research and for 21st Century. Fam Process 2002; 41(2): 156-197.
65. Madathil J, Benshoff J. Importance of marital characteristics and marital satisfaction: A Comparison of Asian-Indians in Arranged Marriages and Americans in Marriages of Choice. Family Journal 2008; 16(3): 222-230.
66. Sarlak MA, Kolivand P.The Effect of Spirituality of Employees on management of organizational mental shocks in a hospital. Journal of Modiriate Farda 2016; 15: 142-160 (Persian).
67. Edalati A, Redzuan Mr. Perception of women towards family values and their martial satisfaction. Am J Sci 2010; 6(4): 132-137.
68. Glading S. Family Therapy: History, Theory, and Practice. New York: Pearson; 2007.
69. Goldenberg I, Goldenberg H. Family therapy. 8th ed. Boston: Cengage Learning; 2013.
70. Asadi M. Effect of Settir short-term group therapy on couples communication patterns. Master Thesis.University of Trbyat Moalem. 2009 (Persian).
71. Zarnaghash, M, Zarnaghash, M, Zarnaghash, N. The Rrlationship between Familly Communication Patterns and Mental Health. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2013; 84: 405-410 (Persian).
72. Hosseini T. Effect of Couples Communication Patterns on Marital Adaptation. International Conference on New Research in Psychology, Concealing & Educational.Tehran, Iran. 2016 January 21; 2016 (Persian).
73. Mohammadzadegan R, Esmaeel pur KH. Role of the mediator of defense mechanisms in relationship between early maladaptive schemas, interpersonal cognitive distortion and borderline personality traits. Master's Thesis. Faculty of Psychology &Educational Sciences. Tabriz University. 2015. (Persian).
74. Wood ND, Crane DR, Schaalje GB, Law DD. What works for whom? A Meta- analytic review of martial and couples therapy in reference to to martial distress. Journal of Family Therapy 2005; 33(4): 273-287.
75. Madathil J, Benshoff J. Importance of marital characteristics and marital satisfaction: A Comparison of Asian Indians in Arranged Marriages and Americans in Marriages of Choice. Fam J Alex Va 2008; 16(3): 222-230.
76. Sarkhoni TA. The Relationship between Spiritual Intelligence and Relationship Patterns with Couple's Marital Satisfaction, Master's Thesis, Hormozgan University 2010 (Persian).
77. Eskandari M. The Relationship between Spiritual Intelligence and Happiness with Marital Conflict of Couples Referring to Consultation Centers in Bushehr, Master's Thesis. Islamic Azad University, Marvdasht 2010 (Persian).
78. Shibbzadeh Sh, Peyvastegar M. The Relationship between Spiritual Intelligence and Collaboration Strategies with Marital

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]

Satisfaction in Couples. 4th National Conference on Mental Health and Well-being; 2016 Feb 16-17; Ghuchan, Iran. Islamic Azad Univ, 2016. (Persian).

79. Harper JM, Schaalje BG, Sandberg JG. Daily hassles, intimacy, and marital quality in later life marriages. American Journal of Family Therapy 2000; 28(1): 1-18.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-19]